

XIV Загальнопольські дні українського театру. с. 2

Наталка Панченко: «Я мала зовсім інші плани на життя,
але в ім'я України їх змінила». с. 8

Кристина Черні – про видатного іконописця
Юрія Новосільського. с. 12

Спектакль «Вірую»
Фото Григорія Сподарика

ISSN 027-8254

9 770027 825238

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

XIV Загальнопольські дні українського театру

В Ольштині 4 і 5 листопада пройшли Загальнопольські дні українського театру. Захід організував Ольштинський відділ Об'єднання українців у Польщі (ОУП) та Центральноевропейський центр вишколу молоді в Ґурові-Ілавецькому. Перед публікою у трьох п'єсах виступили актори Рівненського обласного академічного музично-драматичного театру.

Спочатку актори потішили юних глядачів виставою «Чарівні пиріжки для Червоної Шапочки». Наступного дня було представлено дві постановки для дорослих: «П'ять пісень Полісся» та «Вірую». Особливо зворушливою була друга вистава, яка розповідає про жахіття, але й духовність та незламність у час війни. У ній звучали поетичні твори Василя Симоненка, Ліни Костенко, Бориса Олійника, Василя Стуса, Уласа Самчука та низки інших українських поетів. Актори театру зазначили, що ці вірші «обпалені війною», і кожен, хто цієї неділі потрапив у ольштинський театр, міг особисто відчувати суть їхніх слів. Багатьом, можливо, донині бринить у вухах звук величезної гільзи, в яку в кульмінаційний момент, мов у дзвін, били артисти.

«Вистава дуже гарна. Вона говорить про війну та українців, які борються за свою землю, але також за вільну Європу та демократичний світ. Ми всі віримо, що Україна стане його частиною», – відзначив Степан Сахрин, який був серед глядачів. За його словами, зворушливою була й сама зустріч з артистами з України, якщо взяти до уваги, як зараз їм важко виїхати з країни й у яких скрутних воєнних реаліях вони живуть.

Ще один із глядачів – Іван Курій – відзначив, що вистава просто стискає горло: «Вона патріотична й передає дійсність, у якій зараз перебуває Україна. Вона теж дає нам надію». Чоловік згадав один дуже емоційний момент – спільне виконання артистами та публікою українського державного гімну та пісні «Червона калина».

Організатор заходу, голова Ольштинського відділу ОУП Степан Мігус після вистави «Вірую» сказав: «Ми тут побачили й почули, що українці не сумніваються у своїй перемозі». Він також закликав не бути байдужими і, як раніше, допомагати Україні: «Ворог – страшний, і він здасться тільки тоді, коли ми всі разом намагатимемося його здолати». За словами Степана Мігуса, оскільки в Україні триває війна, для заходу не можна було обрати вистави, які б розважали людей. На це прийде час після перемоги. Він відзначив активну участь директора рівненського театру Володимира Петріва, котрий зробив

усе, щоб у непростих воєнних умовах українські артисти завітали до Ольштина. У проведенні заходу допомагали також біженці з України, які працюють в організаційному відділенні Театру ім. Стефана Ярача в Ольштині. Як організатор Степан Мігус цінує відкритість до українського мистецтва з боку працівників та директора театру Павла Добровольського.

Цього разу в межах Загальнопольських днів українського театру вперше відбувся спектакль для дітей «Чарівні пиріжки Червоної Шапочки». Вистави для наймолодших, як підкреслив голова Ольштинського відділу ОУП, повинні стати традиційними для цього заходу. Степан Мігус задоволений тим, що з українським театральним мистецтвом могли зустрітися як діти біженців, так і представники української нацменшини. Він вірить та-

Голова Ольштинського відділу ОУП Степан Мігус дякує артистам і просить про постійну підтримку України

кож, що в майбутньому цією пропозицією скористається ще більше українських молодих глядачів. На думку голови Ольштинського відділу, Дні театру, які залишаються єдиним таким заходом у регіоні, мають бути серед пріоритетних ініціатив місцевого ОУП.

Варто відзначити й виставу «П'ять пісень Полісся». У ній представлено історії, які впродовж ста років відбулися на цій території. Вони прямо не пов'язані між собою, але кожна говорить про одне – наші вади й жадібність завжди стають причиною трагедій. Глядачі могли побачити історію жінки, яка вимагала, щоб всі жили за її правилами, чим зруйнувала сім'ю. У наступній історії публіка зустрілась із молодим вбивцею, який намагається приховати свій злочин. Була розповідь про ревності, що призводять до трагедії, і любов, що завершується тим

самим. Цикл закрила історія про те, як Полісся страждає через свою красу – природу.

У кожній з історій «П'яти пісень Полісся» головним мотивом став дерев'яний коник. Галина Шарко, режисерка Рівненського академічного музично-драматичного театру, пояснила, що, оскільки всі проблеми походять із дитинства, вона взяла дитячу іграшку й помістила її в усі п'ять історій. Цей прийом має також показати, що в цих історіях є спільна площина. «Ми все одно повертаємося до того, що (у діях персонажів – прим. ред.) не було Бога. Вистава про те, що ми повинні повернути свого внутрішнього Бога й об'єднатися, бо тільки так зможемо вигнати всю нечисть із нашої землі», – пояснила режисерка. Історії у п'єсі сумні й болісні, але, на жаль, саме таким часто є людське життя, якщо нічого в ньому не приховувати.

Серед почесних гостей заходу був віцемаршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич, консул України в Гданську Олександр Плодистий та голова Рівненської обласної ради Андрій Карауш. Гість з України подякував артистам за зображення частинки Полісся і водночас величезну віру в нашу перемогу. Він вдячний також усім, хто від початку війни підтримує Україну.

Зі свого боку Мирон Сич зауважив, що місцеві українці та поляки долучились до допомоги від початку війни, тобто з 2014 року. «У нашому воєводстві майже немає людей, які б не допомагали», – сказав Мирон Сич, зазначивши, що хтось їздить з гуманітарною допомогою, а хтось на місцях збирає кошти. Він також повідомив, що на цей момент допомога Україні від Маршалківського управління становить понад 1 млн злотих. Вона переважно потрапляє до партнерської Рівненщини. «Ми дійсно так, як ви тут показали на сцені, мусимо вірити у перемогу», – наголосив Мирон Сич, який на знак подяки подарував артистам букет квітів. Вони заслуговують на них не лише за театральну майстерність, якою поділилися з ольштинськими глядачами. Як підкреслив голова Рівненської обласної ради Андрій Карауш, працівники цього театру щодня упродовж 2022 року працювали на спільну перемогу. На базі театру одразу після 24 лютого був створений обласний волонтерський штаб. Крім цього, рівненські артисти вже у вересні 2022-го представили глядачам першу велику виставу «Зерносховище». Отже, в Ольштині вкотре можна було перекоонатися, що не лише мілітарний, але й культурний український фронт працюють, не здаються і йдуть до перемоги. ●

«П'ять пісень Полісся» – різні історії, в центрі яких та сама людська слабкість

90-ті роковини Голодомору в Україні

У четверту суботу листопада в Україні відзначають День пам'яті жертв голодоморів. Цьогоріч пам'ятна дата припадає на 25 листопада. Традиційно у храмах проводять поминальні богослужіння і приносять символічні горщики із зерном та свічками до пам'ятників жертвам голодоморів в Україні. Такі заходи відбуваються в різних містах по всьому світу. У Польщі місця пам'яті жертвам голодомору розташовані у Варшаві, Кракові, Перемишлі тощо.

У цей день о 16:00 (у Польщі – 17:00) оголошується загальнонаціональна хвилина мовчання, після чого по всій Україні відбувається акція «Запали свічку», у межах якої всі охочі несуть свічки до пам'ятників жертвам. В акції також можна взяти участь, запаливши свічку у своєму вікні. До чого заохочуємо читачів нашого тижневика.

Цього року відзначаємо 90-ті роковини Голодомору 1932–1933 років. Масові штучно створені голодомори в Україні мали місце теж у 1921–1923 і 1946–1947 роках.

Цьогоріч українці вдруге вшановують жертв сталінського геноциду в умовах повномасштабної війни. Станом на сьогодні Голодомор 1932–1933 в Україні актом геноциду визнали парламенти 28 держав, серед яких – Польща.

Майстер-класи, конкурси та зустрічі з Україною в центрі Любліна

З 13 до 19 листопада у Любліні триває шістнадцятий фестиваль «Україна в центрі Любліна», який став традиційною подією для жителів міста й туристів. Мета організаторів – показати українську культуру в різних її проявах і побудувати польсько-український діалог. Кожного року на фестивалі представляють і вже традиційні, і нові заходи.

У цьогорічній програмі – панельна дискусія про сучасні урбаністичні тенденції та проблеми, пов'язані з війною та відбудовою українських міст, вернісаж фотовиставки «Місто-дім», літературна зустріч «Книга від нуля» з письменником Тарасом Бондом, автором книги «Вічність на продаж», концерт, майстер-класи з малювання на склі тощо. Також організатори приготували багато подій для дітей та молоді, зокрема інтерактивну гру «Місто очима дітей», конкурс на перевірку знань з історії України та День української культури, у межах якого проходить презентація українських традицій та звичаїв серед польських та українських учнів.

«Україна в центрі Любліна» – це також надзвичайна можливість для всіх поціновувачів української кухні та тих, хто хоче відкрити для себе нові смаки, відвідати кулінарні майстер-класи, під час яких навчатимуть готувати одну з найхарактерніших українських страв – український борщ.

Фестиваль завершиться 19 листопада історичним квестом у центрі Любліна.

Фестиваль «Україна в центрі Любліна» проводить Фонд духовної культури пограниччя, який уже понад двадцять років діє у місті. Ним опікуються представники української

меншини, українські студенти, мігранти та поляки, зацікавлені Україною.

Більше інформації про захід та повна програма на фейсбук-сторінці події (Festiwal Ukraina w Centrum Lublina).

Учень школи з Білого Бору втретє отримав стипендію прем'єр-міністра

Максим Волошиновський (на фото у вишиванці), учень школи з українською мовою навчання ім. Т. Шевченка у Білому Борі, отримав стипендію прем'єр-міністра Польщі. Урочисте вручення дипломів стипендіатам відбулося 9 листопада в Кошаліні.

«Сьогодні у Делегатурі Західнопоморського воєводського уряду в Кошаліні відбулося урочисте вручення дипломів стипендіатам Канцелярії прем'єр-міністра. Вітаємо Максима та бажаємо подальших успіхів», – читаємо у повідомленні на фейсбук-сторінці білобурської школи.

Максим Волошиновський, який навчається у четвертому класі ліцею, утретє став лауреатом цієї стипендії.

Стипендію прем'єр-міністра присуджують учню денної школи, навчання в якій завершується отриманням атеста-та зрілості. Нею нагороджують молодь, яка має найвищий середній бал у школі або виявляє особливі таланти принаймні в одній галузі, досягаючи найкращих результатів у ній і гарних результатів у інших сферах знань. Стипендію прем'єр-міністра призначають одному учневі школи на період від вересня до червня поточного навчального року.

Фото з фейсбук-сторінки школи у Білому Борі

Вийшов новий номер «Польсько-українських студій»

6 листопада в Домі літератури у Варшаві відбулася зустріч з нагоди виходу 10-го номера журналу «Польсько-

українські студії». Серед гостей були присутні, зокрема, професори Тереза Хинчевська-Геннелъ, Василь Назарук, Мирослав Трофимук, доцентка Леся Трофимук, доктор Євген Соболев, докторанти та студенти. Були теж члени редакції видання на чолі з науковою редакторкою журналу професоркою Валентиною Соболев (на фото ліворуч). Під час зустрічі присутні згадали, серед іншого, історію створення журналу, заснованого представниками найбільших наукових центрів як Польщі, так і України.

«Готувати такі видання важко, але треба продовжувати роботу», – запросила до співпраці молодих науковців професорка Валентина Соболев із Варшавського університету. Вона також згадала багаторічного завідувача кафедри україністики у Варшаві професора Стефана Козака.

На інтернет-сторінці «Польсько-українські студії» (studiapolskoukrainskie.uw.edu.pl) доступні всі дотеперішні номери журналів, разом з останнім.

Фото з фейсбук-сторінки «Польсько-українські студії»

Страйк перевізників на українсько-польському кордоні

6 листопада польські перевізники розпочали протест на кордоні з Україною та заблокували рух вантажного транспорту в пунктах пропуску Ягодин – Дорогуськ, Краківець – Корчова, Рава-Руська – Гребенне. Як пише щоденне видання «Газета Виборча», польські перевізники планують блокувати в'їзд та виїзд з України для всіх вантажівок з українськими реєстраційними номерами. Польська сторона не задоволена великими чергами на кордоні між Україною та Польщею. Видання зазначає, що польські працівники відповідної галузі виступають проти надмірної конкуренції з боку українських перевізників, які можуть без дозволів працювати на європейському ринку завдяки лібералізації міжнародних перевезень між Україною та ЄС, що діятиме до кінця червня 2024 року.

Згідно з повідомленням Прикордонної служби лише перед терміналом у Гребенному черга вантажівок після перших чотирьох днів протесту становила понад 10 кілометрів, а час очікування перетину кордону – 150 годин. Протести перевізників та блокування переходів у Корчовій, Гребенному та Дорогуську спричинили чергу до кордону в Медиці біля Перемишля.

Протестувальники мають право блокувати доступ до кордону до 3 січня.

Свято вареника для дітей та батьків

5 листопада у гданській домівці відбулося Свято вареника, під час якого діти та батьки готували вареники й ко-

жен із них отримав своє завдання. Крім того, учні нульового та першого класу, котрі відвідують заняття з української мови, виконали для присутніх пісні. Захід підготувала та провела вчителька Марія Статій. Подію реалізовано в межах проєкту «Українські клімати» за підтримки міста Гданськ.

Фото з фейсбук-сторінки Домівка Гданськ

Як учні українських шкіл у Польщі відзначали День української писемності та мови

День української писемності та мови традиційно святкували 9 листопада. Проте цього року дата змінилася – Україна вперше відзначала це свято 27 жовтня. Перенесення пов'язане з переходом церков України на новоюліанський календар, згідно з яким дати неперехідних свят змістилися на 13 днів уперед.

Нагадаємо, що День української писемності та мови було встановлено указом президента України від 6 листопада 1997 року. Цим святом вшановують пам'ять преподобного Нестора Літописця, послідовника творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія, й відзначають найпомітніших популяризаторів українського слова.

До свята приєдналися українці за кордоном, зокрема у Польщі. Серед інших, акцію підтримали учні українських шкіл.

У День української писемності та мови молодь, що навчається в ліцеї ім. Тараса Шевченка в Білому Борі, прочитала вірші та вислови відомих поетів і письменників про українську мову, її значення в житті України. Тим часом учні школи ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі цього дня брали участь у вікторинах, лото, квесті, під час яких перевірили свої знання з української культури, літератури та мови.

Під час Дня української писемності та мови традиційно проводять Всеукраїнський радіодиктант національної єдності, до якого приєднуються також українці, які живуть за кордоном. Про те, як Всеукраїнський радіодиктант писали українці в Польщі, ми розповідали у № 44 «НС» від 5 листопада 2023 року.

Фото з фейсбук-сторінки школи в Білому Борі

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Єврокомісія рекомендує почати переговори з Україною про вступ до ЄС

Єврокомісія офіційно рекомендує почати переговори про вступ України і Молдови до ЄС, заявила президентка комісії Урсула фон дер Ляєн, оголошуючи 8 листопада в Брюсселі оцінку прогресу цих країн на шляху до членства в ЄС.

«Через 10 років після протестів на Майдані настав дійсно історичний день. Сьогодні Європейська комісія рекомендує розпочати переговори про вступ з Україною та Молдовою. Також комісія рекомендує почати переговори з Боснією та Герцоговиною після досягнення належної відповідності критеріям. Також рекомендує надати Грузії статус країни-кандидата», – сказала вона.

За її словами, Україна виконала 90% рекомендацій, які дав ЄС, надаючи статус кандидата в червні 2022 року.

Водночас зі звіту щодо України – внутрішнього документу Єврокомісії – випливає, що ЄК вважає повністю виконаними чотири з семи критеріїв, що супроводжували надання Україні статусу кандидата на вступ до Євросоюзу.

Завершеним вважається виконання таких критеріїв:

- впровадження законодавства щодо процедури добору суддів Конституційного суду України, відповідно до рекомендацій Венеційської комісії;
- завершення перевірки доброчесності кандидатів у члени Вищої ради правосуддя й створення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- відповідність законодавства про боротьбу з відмиванням грошей стандартам FATF і схвалення стратегічного плану реформування всього правоохоронного сектору;
- реформа медіагалузії – приведення українського законодавства у відповідність з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги.

Водночас інші три критерії супроводжуються рекомендаціями від Єврокомісії щодо подальшого виконання.

По-перше, завершеним повністю не вважається подальше посилення боротьби з корупцією. В межах цього кроку Єврокомісія очікувала, зокрема, призначення нового керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та директора НАБУ. У документі Єврокомісії йдеться про те, що «Україна все ж повинна прийняти закон про збільшення штатного розкладу НАБУ та вилучити із закону про запобігання корупції норми, які обмежують повноваження НАЗК продовженням перевірки активів, які вже пройшли процес перевірки, та обмеження повноважень НАЗК щодо перевірки майна, придбаного декларантами до вступу на державну службу».

По-друге, щодо обмеження надмірного впливу олігархів, якого в Брюсселі також очікували від Києва, сказано, що «Україні все ж варто схвалити закон про лобіювання відповідно до європейських стандартів».

І по-третє, в частині реформи законодавства щодо нацменшин, відповідно до рекомендацій Венеційської комісії, нагадується, що виконані не всі з них. Єврокомісія зауважує на необхідності впровадити решту зауважень, згаданих «у висновку від червня 2023 року та її подальшому висновку від жовтня 2023 року, зокрема шляхом внесення змін до законів про державну мову, ЗМІ та освіту».

«На цій основі ми сьогодні рекомендували Раді розпочати переговори про вступ. Ми також рекомендуємо, щоб Рада ухвалила рамки переговорів після того, як Україна проведе поточні реформи», – сказала президентка Єврокомісії.

Тож уже в грудні Єврокомісія рекомендує затвердити політичне рішення про початок переговорів про членство України в ЄС, але фактично вони можуть розпочатися, коли Україна повністю завершить виконання умов, які Єврокомісія висунула торік у червні.

З іншого боку, президентка Єврокомісії зауважила, що технічна підготовка до переговорів може початися одразу після «зеленого світла» від Ради Євросоюзу, тобто рішення 27 лідерів країн-членів ЄС.

Наступну оцінку стану виконання реформ Україною Єврокомісія обіцяє зробити до березня наступного року.

На саміті у грудні лідери 27 країн-членів ЄС мають політично затвердити рішення про початок переговорів, а вже в березні за умови, що Україна виконає всі рекомендації, можуть розпочатися переговори.

Україна сподівається, що ці переговори розпочнуться на початку 2024 року.

Валерій Залужний – про перспективи війни

Нещодавно журнал The Economist опублікував серію публікацій головнокомандувача ЗСУ Валерія Залужного. Він рідко дає інтерв'ю західним медіа, тому кожен матеріал – це звернення до партнерів про те, що необхідно Україні для перемоги над росією. Минулого року Залужний попереджав про можливий новий наступ на Київ й акцентував на тому, що українській армії потрібні танки, бронетранспортери, бойові машини піхоти та боєприпаси. Тепер головнокомандувач каже – війна переходить у затяжну позиційну стадію. І в такій війні в росії більше шансів. Глибокого і красивого прориву позицій росії, скоріш за все, не буде. Як і під час Першої світової війни, сторони досягли межі технологій, що ставить нас у глухий кут – війна переходить у позиційну фазу. Для України це – пастка. Щоб вийти з неї, Україні потрібен технологічний прорив. Тож зараз їй потрібні літаки, дрони, засоби радіоелектронної боротьби та технології для розмінування щільних міських полів, а також навчені солдати.

Основні тези з публікацій Валерія Залужного нижче.

Україна зупинила ворога та звільнила частину території. Тепер – новий етап. «Те, що ми називаємо „позиційною“ війною статичного та виснажливого бою,

як у Першій світовій, на відміну від „маневрової” війни руху та швидкості. Це піде на користь росії, дозволяючи їй відновити свою військову міць, що зрештою загрожуватиме Збройним Силам України та самій державі».

Розрахунок, що великі втрати зупинять росію, був помилковим. «Це була моя помилка. росія втратила щонайменше 150 000 загиблими. У будь-якій іншій країні такі жертви зупинили б війну». Для росії, де життя нічого не варте і де путін орієнтується на Першу та Другу світові війни із російськими втратами у десятки мільйонів, це не працює.

Контрнаступ мав бути швидким – 30 км на добу. «Якщо ви подивитесь на підручники НАТО і ті розрахунки, які ми проводили, чотирьох місяців мало б вистачити, щоб ми дісталися Криму, білися в Криму, вийшли з Криму, а потім знову зайшли і вийшли з нього». Натомість головнокомандувач спостерігав, як війська та техніка застрягають на різних напрямках. «Спочатку я подумав, що з нашими командирами щось не так, тому змінив деяких із них. Тоді подумав, може, бійці не відповідають поставленим задачам, тому змінив бійців у деяких бригадах». Ці зміни не вплинули на результат. Тоді головнокомандувач згадав про книгу 1941 року «Прорив укріпленої смуги» про битви Першої світової, яку читав ще курсантом. І на половині книги зрозумів – це воно: «Ми саме в такій ситуації, тому що, як і тоді, рівень нашого технологічного розвитку загнав у ступор і нас, і наших ворогів».

Але інноваційні підходи можуть перетворити війну позицій на маневр. «Нам потрібно використовувати потужність, закладену в нових технологіях». «Якщо Україна хоче вирватися з цієї пастки, нам знадобляться всі ці речі: перевага в повітрі, значно вдосконалені засоби електронної та контрбатареїної боротьби, нові технології розмінування та здатність мобілізувати й тренувати більше резервів».

Додатковий інструмент – ефективне управління та логістика. «Потрібно зосередитись на сучасному командуванні та управлінні, щоб ми могли ефективніше, ніж росія, візуалізувати поле бою та швидше ухвалювати рішення. А також покращувати нашу логістику, водночас порушуючи російську далекобійнішими ракетами».

П'ять пріоритетів Залужного. Перший – безпілотники. «Україні необхідно завдавати масованих ударів із використанням приманок і ударних дронів, щоб перевантажити системи ППО росії. Потрібно полювати на російські дрони за допомогою власних дронів-мисливців із сітками». «Ми повинні використовувати сигнальні приманки, щоб приваблювати російські планерувальні бомби. А ще треба засліпити теплові камери російських дронів вночі за допомогою стробоскопів».

Другий – покращення радіоелектронної боротьби. «Ми вже створили багато власних електронних систем захисту, які можуть запобігти глушенню. Але нам також потрібен більший доступ до електронної розвідки від наших союзників. І розширення виробничих ліній для наших систем радіоелектронної боротьби з дронами в Україні та за кордоном».

Третій – контрбатареїний вогонь. «Нам вдалося досягти паритету з росією. Але це не може тривати довго. Нам потрібно створити власні локальні поля GPS – вико-

ристовуючи наземні антени, а не лише супутники – щоб покращити точність високоточних снарядів в умовах російського глушіння. Потрібно ширше використовувати дрони-камікадзе для ударів по російській артилерії. Потрібно, щоб наші партнери надіслали нам якісніше розвідувальне обладнання для артилерії».

Четвертий – технології розмінування. «російські мінні поля місцями простягаються на 20 км. Коли ми прориваємо мінні поля, росія швидко їх поповнює, випускаючи нові міни дистанційно. Технології – це відповідь».

П'ятий пріоритет – нарощувати власні резерви. «росія не змогла використати свою величезну перевагу в живій силі. Проте наші можливості для підготовки резервів на власній території теж обмежені. росія може завдати удару по тренувальних центрах. А у законодавстві є прогалини, які дозволяють громадянам ухилятися від своїх обов'язків». «Ми намагаємося розв'язати ці проблеми. Запроваджуємо єдиний реєстр призовників, маємо розширити категорію громадян, які можуть бути призвані на збори чи за мобілізацією. Також запроваджуємо „бойове стажування”, яке включає розміщення нещодавно мобілізованого і навченого складу в підрозділи на передовій для підготовки».

росію не слід недооцінювати, вважає головнокомандувач. «Вона зазнала великих втрат і витратила багато боєприпасів. Але вона матиме перевагу в озброєнні, техніці, ракетах і боєприпасах ще значний час. Її оборона промисловість нарощує випуск продукції, попри безпрецедентні санкції».

Крим – найбільша вразливість путіна. На ньому ґрунтується його легітимність. «росії важливо постійно нагадувати, що це – частина України, і що ця війна йде там». Протягом останніх кількох місяців Україна перенесла війну на півострів, який є критично важливим для логістики його війни.

Зброї, наданої Заходом, недостатньо для перемоги. «Вони нам нічого не зобов'язані давати, і ми вдячні за те, що маємо, але я просто констатую факти».

F-16, які мають з'явитися у 2024 році, тепер менш корисні, припускає генерал. Частково через те, що РФ вдосконалила протиповітряну оборону: експериментальна версія ракетної системи С-400 може досягати Дніпра.

Тривала окопна війна – головне, чого домагаються росія і путін. І те, чого має уникнути Україна. «Найбільший ризик окопної війни полягає в тому, що вона може затягнутися на роки і вимотати українську державу. росія – феодальна держава, де найдешевший ресурс – людське життя. Найдорожче, що у нас є, – наші люди». Поки що, каже генерал Залужний, солдатів у Україні «достатньо», але чим довше триватиме війна, тим важче буде захисникам: «Тому що рано чи пізно ми з'ясуємо, що у нас просто не вистачає людей для боротьби».

Україна не має іншого виходу, окрім як зберегти ініціативу та продовжувати наступ, навіть якщо він просувається лише на кілька метрів на день.

Сучасні технології будуть вирішальними. «Цю війну неможливо виграти зброєю минулого покоління та застарілими методами. Вони неминуче призведуть до зволікання і, як наслідок, до поразки». ●

Марина ОДНОРОГ

Фото з архіву героїні статті

Наталка Панченко: «Я мала зовсім інші плани на життя, але в ім'я України їх змінила»

Наталка Панченко – лідерка організації «Євромайдан-Варшава», громадська активістка, правозахисниця та продюсерка. Кожен, хто хоч раз відвідував у Варшаві акції на підтримку України, міг бачити її на сцені. Саме вона організувала блокаду російських та білоруських вантажівок на польському кордоні у минулому році та гучні перформанси для російського посла на 9 травня. На рахунок Наталки сотні проведених акцій, які завжди мають конкретну ціль та мету. Ми поговорили з Наталією про громадський активізм, трудоголізм, погрози в її роботі, підтримку військових та чому почалось вигорання у підтримці зборів.

Шлях Наталки Панченко як громадської активістки розпочався у 2013 році під час Революції Гідності. Саме тоді разом з іншими українцями вона вийшла під будинок Посольства України у Варшаві, щоб підтримати Майдан та протестувальників, які зібралися там у перші дні.

– Мені здається, ми тоді розраховували, що 3-4 дні постоїмо, зробимо величезний протест, Янукович побачить, що вийшов весь світ, злякається, підпише угоду, і це все закінчиться. Але так не відбулося, і ми зрозуміли, що протести потрібно організовувати й далі, – розповідає Наталка.

Згодом, щоб діяти в межах закону та самостійно влаштовувати події разом з іншими студентами, які тоді виходили на протести, і з'явилася нова громадська ініціатива.

– Почалося все з того, що на першу акцію дозвіл взяв хтось із досвідчених на той час організацій, здається, якраз Об'єднання українців у Польщі, я вже точно не пам'ятаю, – продовжує активістка. – Однак однієї акції виявилось замало, я розуміла, що треба діяти далі, і ми звернулися тоді до кількох організацій – аби вони взяли дозвіл, а ми будемо протестувати. Але все виявилось не так легко, бо той, хто зголошує акцію, мусить бути на ній від початку до кінця. Так я вирішила взяти відповідальність на себе, подзвонила в поліцію, дізналася, як зареєструвати протест, і з того моменту всі події, які відбувалися, реєструвала на себе. Тож прямо там, під стінами Посольства, на цих протестах, в морозі та холоді у нас зародилася ініціатива «Євромайдан-Варшава».

За десять років організація виросла та змінилася – з 20-30 людей вона перетворилася на об'єднання, де є понад 1300 волонтерів. Наталка говорить, що адвокація та гуманітарна допомога Україні – це два основні напрямки діяльності «Євромайдан-Варшава». А окрім цього, вони організовували загальнопольський з'їзд волонтерів, різноманітні бізнес-форуми, інтеграційні події, відзначення Дня Незалежності України тощо.

– Зараз ми вже дійшли до такого рівня, що крім основної роботи, ми можемо займатись ще такими об'єднаними заходами для українців, які перебувають в Польщі, тому що ми в цьому теж вбачаємо свою місію, відчуваємо, що це те, що потрібно людям, – розповідає Панченко.

За останні десять років змінився не лише «Євромайдан-Варшава», а й сама Наталка, яка у 2013 році тільки почала працювати у одній з польських компаній, де займалася продажами та організацією конференцій. Але саме початок війни спонукав її перейти в громадський сектор:

– Коли в 2014 році почалася війна, я була організаторкою та координаторкою на той час найбільшого збору гуманітарної допомоги для України в Польщі. Нам вдалося зібрати понад мільйон злотих. Тоді я вперше почала працювати в неурядовій організації і відтоді вже ніколи з громадського сектору не виходила. Паралельно я працювала в декількох стартапах, знімала віртуальну реальність чи документальні фільми з Ukraïner (суспільно-культурний медіапроект українськознавчий проєкт, матеріали якого засновані на результатах власних експедицій, створений журналістом і письменником Богданом Логвиненком як волонтерський – прим. ред.), але в той же час була активною у «Євромайдан-Варшава».

Наталія розповідає, що за цей період роботи в неї з'явилося дуже багато такого досвіду, якого раніше не було. Наприклад, управляти великою кількістю людей. Також рівень трудоголізму підвищився.

– Я завжди була трудоголічкою, і мені здавалося, що більше, ніж 12 годин працювати на добу вже не можна. Сьогодні я знаю, що можна працювати 18. Мій графік з початком повномасштабного вторгнення дуже змінився. Я веду два повноцінні проєкти. Основна робота, за яку мені платять гроші, – це продюсування документального фільму про Україну для польського глядача. А друга – це фултайм громадська діяльність та волонтерство в «Євромайдан-Варшава», де за це ніхто нічого не платить, – ділиться волонтерка.

Працювати так багато Наталку мотивують люди на фронті та почуття обов'язку перед рідною Україною. Говорить, що не може дозволити собі здатись або сказати на основній роботі, що більше не може працювати, адже саме вона приносить дохід, за який живе активістка, в якій також є чоловік та маленька дитина, за яку вона несе відповідальність. Припинити волонтерство для Наталі – це зрада по відношенню до України, рідних, друзів та близьких, які на фронті.

За час повномасштабного вторгнення про Наталку Панченко дізналося ще більше людей – як українців, так й іноземців. Вона отримала певне визнання, про що свідчить польська нагорода ShEO Awards в категорії «Активістка року» або те, що польський журнал ELLE вніс її у список 20 жінок, що змінюють світ. З однієї сторони, це визнання значно підвищило рівень довіри до активістки та організації «Євромайдан-Варшава» і збори та акції Наталії добре підтримують, з іншої – підняло рівень відповідальності за свої слова та дії.

– Насправді це, по-перше, дисциплінує. По-друге, нагадує мені, що перед тим, як щось сказати чи написати, я маю подумати сто разів, бо це може бути використано не лише як мої слова, а як слова чи позиція українського суспільства Польщі, – розповідає Наталія.

Ще одним побічним фактором активної громадської діяльності є небезпека. Наталка каже, що живе з цим вже десять років і звикла до цього. Саме тому вона та інші активісти з «Євромайдан-Варшава» працюють з консультантами по безпеці та юристами:

– Я як правозахисниця, котра довгий час займалася захистом прав людей в різних організаціях, розуміла, що мене будуть поважати і визнавати, доки діятиму в рамках закону. Тому для мене важливо, що кожна наша акція ще з тих часів і до сьогодні готується завжди з консультаціями юристів.

Наталія додає, що з 2022 року небезпека посилилась в неймовірних масштабах. Активістам погрожують вбивствами, погрожують тим, що зроблять щось з їхніми рідними. Переважно це стосується тих волонтерів, які найбільш видимі, – це Наталія та буквально ще кілька осіб:

– Ми робимо такі акції, які впливають на світові рішення, наші акції змінюють хід історії, тому відповідно зростає і ціна, яку нам доводиться платити за цю впливовість. Ми це розуміємо.

Але в той же час природний страх за власне життя в Наталі існує. Найбільше вона його відчувала двічі:

– Коли ми вели акцію з вимогою надати Україні F-16 навпроти готелю у Варшаві, де зупинився Байден, то ми всю її провели під дулом снайперської гвинтівки. Снайпер всю акцію дивився на нас із даху готелю, і ми його бачили. Я стояла і розуміла, що то його робота, натомість моя робота – добитися того, щоб прийняли рішення про F-16. Так само було на кордоні (після початку повномасштабного вторгнення та введення санкцій активісти блокували на польсько-білоруському кордоні проїзд вантажівок, які перевозили товари для РФ – прим. ред.). Я розуміла, що всі ці люди, які приїжджали на переговори і то погрожували, то пропонували мені мільйони, щоб мене там не було, робили це, бо це їхня мета, а моя – щоб я тут залишилась, і перемогла я, а не вони. Насправді страх подолати неможливо, з ним можна тільки погодитися. В якийсь момент я змирилась з тим, що мене можуть вбити і все.

Продовження з 8-9 сторінок

Наталка поділилась, що всі акції, які проводить «Євромайдан-Варшава», готуються дуже ретельно. Зазвичай підготовка займає близько місяця, дуже рідко вдається підготуватись за тиждень. По кожній акції є чіткі KPI, показники ефективності:

– Все починається з проблеми, яку нам треба вирішити, тобто ми розуміємо, що нам на даний момент треба досягти ось цього. Ми сідаємо і думаємо, як це можна зробити. З'являється концепція, в межах якої ми діємо. Потім ми шукаємо креативну ідею – як донесемо наш меседж до людей так, щоб про це написали у медіа. І коли ми розуміємо концепцію, на що ставимо акценти, як все організуємо, то далі вже починається звичайна робота, поділ задач, чітка пріоритизація, що для нас більш важливо, що менш. Іноді найважливішим буває місце, іноді – час чи людина, яка там буде, спікер, який буде говорити. Зрештою ми збираємося з оргкомітетом, волонтерами і ділимо обов'язки.

Якщо говорити про ті акції, які, на думку Наталки, були найважливішими, то це – блокування кордону, бо це призвело до мільярдних збитків у російському бюджеті, потім – всі акції, пов'язані з наданням F-16, тому що винищувачі дуже потрібні Україні, а також – заборона російським дипломатам покласти квіти до пам'ятника совєтським солдатам на 9 травня, бо це боротьба з російськими наративами та пропагандою у Європі.

Незважаючи на постійну небезпеку, велику відповідальність та шалений графік, Наталя працює, бо знає, заради чого вона це робить. По-перше, щоб пришвидшити перемогу України у війні, по-друге, щоб підтримувати

військових на фронті. Є моменти, які в цій діяльності її надихають. Зазвичай це історії з військовими, полоненими, близькими чи знайомими, які є на фронті:

– Насправді є дуже багато випадків, коли мами чи дружини телефонують і дякують, що їхньому синові щось передали, і воно врятувало йому життя. Ми ж допомагаємо як організація, і я знаю лише декількох людей особисто, кому ми щось передали. А решта – це просто цифри. Але мене дуже гріють ці цифри. Бо я розумію, що якщо ми закупили 5000 касок, то ці 5000 касок на голові у 5000 військових і вони врятували 5000 життів.

На жаль, зараз організація не може так багато допомагати, як на початку повномасштабної війни. Якщо раніше було заповнити відкриту форму на сайті чи в соцмережах та надати офіційні документи з запитом від частини, то зараз це стало неможливим, адже в організації просто немає на це можливостей. Наталя розповідає, що кількість донатів та їхня середня сума значно впали:

– Збори, які ми ведемо, зараз значно зменшились. Якщо за 2022 рік «Євромайдан-Варшава» закупив і передав допомоги на понад 68 мільйонів злотих, то з таким темпом, як ми йдемо у 2023 році, якщо ми допоможемо десь на 3 мільйона злотих, то це вже буде добре. Це дуже сильний спад. Якщо раніше я могла зібрати на дрон за пів дня, то зараз ми іноді збираємо на один дрон 10-15 днів, а кожен день – це чийсь життя.

За спостереженнями Наталі, на поляків вплинула інфляція і тепер вони більше думають про те, «що буде їсти сьогодні ввечері їхня дитина», також до цього додалась антиукраїнська риторика, яка могла когось знеохотити, і, звісно, втома. Справедливо буде зазначити, що українці теж донатять менше. Якщо раніше були ті, хто донатив фонду по 300-400 злотих в місяць, то зараз це 20-30 злотих або взагалі нічого. Втомились волонтери, втомились українці. Проте, на думку активістки, втома – це один із найбільших ворогів:

– Втома – це те, що нам сьогодні найбільше загрожує, тому що кінця війни поки що не видно. Щоб його було видно, нам треба збільшувати об'єми озброєння. Тільки технології, тільки озброєння сьогодні виграють війни. Саме тому ми маємо ними забезпечувати фронт, а для цього треба не втомлюватись, треба якось могли заробляти.

На питання, що найважче в її волонтерській діяльності, Наталя відповідає:

– Думаю, найскладніше для мене – це пояснювати людям на фронті, чому я не можу закрити збір або чому вони мають чекати місяцями, і чому люди більше не донатять як раніше. Коли мене про це питає хтось, хто сидить в окопі, я не знаю, що йому відповідати.

У Наталі однакові глобальна та особиста мрії – це перемога України. Саме це дасть їй можливість повернутись до нормального життя – проводити більше часу з рідними, подорожувати не лише у відрядження і нарешті робити те, що наразі відклала.

– Все обов'язково буде! Після перемоги. А поки що ще трохи треба потерпіти і ставити себе на другий план, а на перший – Україну. Коли мені тяжко, я собі пояснюю, що люди, які зараз на фронті, теж точно мали інші плани на своє життя, так само, як і я. Просто в ім'я України ми їх змінили, – підсумовує Наталя. ●

Марта ЛЕВОСЮК

Фото авторки статті

Вишиванка – оберіг кожного українця

В межах проєкту «Вишиванка – колись і зараз» краківський гурток Об'єднання українців у Польщі організував для дітей з української меншини екскурсію виставкою та лекцію про вишиванку.

Діти з навчального пункту української мови разом із вчителькою Ксенею Онишканич-Пшибилою прийшли до Палацу Кшиштофори, де почули розповідь про історію одягу: як його виготовляли та оздоблювали кольоровими вишиваними орнаментами. Побачили на карті, де на теренах сучасної Польщі мешкали українці і чим від-

різнялася їхня вишивка. Мали змогу одягнути зроблену вручну сорочку і зблизька побачити, з яких елементів вона складається, а також змогли доторкнутися і роздивитися 100-річні рушники. На завершення діти взяли участь в квізі з новонабутого знання, підказки до якого могли знайти в інформації на виставці, до чого при наступній нагоді зможуть повернутися. Також дітлахи мали завдання розказати, з чого складається вибрана сорочка з виставки. Гурток повідомляє про наступні заплановані екскурсії для дітей.

•••

«Вишиванка. Культурна спадщина Українців з Польщі: від Лемківщини по Підляшшя» – такою темою розпочалася серія уроків про вишиванку, які організував краківський гурток Об'єднання українців у Польщі. Ольга Кіх-Маслей, докторка гуманістичних наук Ягеллонського університету, розказала слухачам про історію українців з Польщі: коли, з яких теренів і куди їх переселяли. Через переселення наша культурна спадщина майже пропала. Вишиванки люди забирали з собою як найціннішу річ, тож завдяки цьому можемо тепер їх оглядати. Вишиванки зараз зберігаються в приватних колекціях, і під час уроку були показані ті, що демонструвалися на різних виставках в Польщі, як, наприклад, колекція Івана Сирника (виставка в музеї Валецької землі в Валчі – «Депозити пам'яті»), Марії Туцької («Перлини пограниччя» – фотосесія з показом моди та стаціонарна виставка в Перемішлі), Юрія Ринковського (одяг, якому вже 150 років, з Холмщини та Підляшшя, сфотографовані в скансені в Ольштинку), родини Боївків (родинна і приватна колекція родини Боївків, зібрана в їхній хижі в Команчі). Черговими темами лекцій будуть «Історія вишивки та види швів на прикладах строїв польських та українських» від Катерини Вронської з Товариства LUD-ART та «Українська сорочка – від рустикальної речі до символу народної тотожності» від Олени Козакевич з Етнографічного музею в Кракові. ●

Андрій СИДОР

Фото надано автором статті

Дванадцятий транспорт із допомогою потрапив у Володимир

У суботу, 21 жовтня, до Володимира, українського міста-партнера Кентшина, прибув дванадцятий транспорт із гуманітарною допомогою.

Його організаторами були кентшинський гурток Об'єднання українців у Польщі, Волонтерський центр у Кентшині та місцева греко-католицька парафія. Цього разу українські партнери отримали ліжка, комплекти постільної білизни, інвалідний візок, ролер, спальні мішки, термоактивну білизну, робочий одяг, флісові кофти, павербанки, газові балони, тактичні ліхтарики, продукти харчування, пральну машину, тактичні рукавички, будівельну плівку та засоби гігієни.

За запевненнями міського секретаря Івана Юхимюка, частина привезених речей і продуктів найближчим часом буде передана бійцям, які воюють на фронті з російським агресором.

Волонтери з Польщі відвідали також місцевий цвинтар, де вшанували воїнів, які віддали життя у боротьбі з рф. ●

Орест ЛОПАТА

Кристина Черні – про видатного іконописця Юрія Новосільського

Кристина Черні. Фото надала героїня статті,
авторка – Катажина Кураль-Садовська

2023 рік, що невдовзі завершиться, на державному рівні був проголошений роком професора Юрія Новосільського (1923–2011), 100-річчя якого ми відзначали в січні. Спеціальною постановою Сейм Польщі визнав митця одним із найвідоміших представників польської сучасної культури та назвав його творчість унікальним явищем, де поєднано такі цінності, як *sacrum* та *profanum* (сакральне та світське – прим. ред.).

Майбутній художник й іконописець Юрій Новосільський народився 7 січня 1923 року у Кракові. Його батько – лемко з села Одрехова, мати – полька. Батько мав великий вплив на світогляд сина. Коли Юрій Новосільський був ще дитиною, батько брав його до церкви та на шевченківські концерти. Саме вплив української греко-католицької церкви й православ'я виявився вирішальним для формування митця.

Протягом 1942–43 років Юрій Новосільський перебував у Львові, де вчився писати ікони. Після війни повернувся до Кракова, з яким було пов'язано подальше життя художника.

Після здобуття Україною незалежності зв'язки митця з нею посилились. У цей час відбуваються виставки його творів, а у травні 2008 року Юрію Новосільському надають звання почесного доктора Львівської національної академії мистецтв.

Юрій Новосільський протягом усього життя невтомно творив високе мистецтво. Він залишив після себе кілька тисяч картин, безліч архітектурних проєктів (розробки інтер'єрів церковних будинків), є автором проєктів монументальних церков, наприклад, у Білому Борі, його ікони представлено в близько 30 храмах різних віросповідань.

На думку мистецтвознавців, роботи художника належать до найпомітніших у сучасному світі. Так вважає і Кристина Черні, польська мистецтвознавчиня, історикня, докторка гуманітарних наук. Вона є дослідницею Новосільського і авторкою численних публікацій про творчість художника, зокрема біографії іконописця «Кажан у храмі. Біографія Юрія Новосільського». Кристина Черні впродовж багатьох років популяризує доробок Юрія Новосільського в Польщі й світі. Своїми спостереженнями про життя й творчість митця вона поділилася з «Нашим словом».

Юрій Новосільський поєднує сакральну культуру Сходу та Заходу

– Професор Юрій Новосільський був освіченою людиною. Як художник він був самобутнім митцем, мав власну художню та літургійну (церковну – прим. ред.) культуру. Із самого початку застосовував у своїй творчості своєрідну мову передачі змісту іконописання. Він не вчився малювати від професорів. Дружина жартувала, називаючи його художником-примітивістом.

Юрій Новосільський та Никифор

Юрій Новосільський.
Фото надала героїня статті

Никифор.
Фото з Вікіпедії

– Я колись писала статтю про їхню схожість. Подібність витоків творчості Никифора та Юрія Новосільського – не лише в тому, що вони обоє мали лемківське коріння. Якщо порівняти їхні постаті, зображені на фотографіях, одразу помітно, що вони мають схожу статуру. Вражає й те, що в їхніх обличчях така сама ніяковість, безпорадність та одночасно цілеспрямованість. У 60-ті роки Юрій Новосільський та Никифор у Кракові та Варшаві разом проводили свої персональні мистецькі виставки. Порівнявши, як обидва художники у своїх роботах зображують архітектуру, наприклад, церковні будинки, помічаємо, що митці у своєрідний спосіб показують глядачеві сакральні мотиви: кожна їхня картина ніби зображує іконостас – бачимо там багато з'єднаних малих кадрів. Це їхня подібність. Існує також схожість у спостереганні світла, як вони його бачать довкола себе.

Юрій Новосільський у своїй майстерні, Краків,
12 липня 1987 р., автор фото – Володимир Василюк.
З книги Кристини Черні

Справи престижу його не цікавили

– Сьогодні спостерігаємо, як створюється своєрідний «культ Новосільського». Однак не варто думати, що його не було визнано чи недооцінено за життя. Відбувалося багато виставок митця. Те, що він не зробив, якщо так можна сказати, блискучої кар'єри в Польщі та у світі, сталося за власним бажанням Юрія Новосільського. Я досліджувала особисте листування професора з його приватного архіву. Він отримував запрошення від престижних музеїв та галерей усього світу з пропозицією проведення виставок. З прочитаного випливає, що щоденні турботи, зокрема справи престижу, його зовсім не цікавили. Хоча відбувались виставки його робіт, Юрій Новосільський насамперед був зацікавлений малюванням. Він усе-таки мав звання професора та отримував

Церква в Білому Борі, спроектована Юрієм Новосільським.
Фото з Вікіпедії

престижні нагороди. Це означає, що його творчість цінували. Завдяки старанням його опікуна та продавця творів мистецтва Анджея Стармаха, ми можемо сказати, що на сьогодні надбання Юрія Новосільського, зокрема його світські роботи, добре вивчені. А зараз поступово вивчаємо його сакральні твори, що досі не були відомі широкому загалу. Я понад кільканадцять років працюю над багатотомним виданням каталогу робіт митця (Katalog Sztuki Sakralnej Jerzego Nowosielskiego). Сподіваюся, що незабаром, у грудні, друком з'явиться 5-й том. У цьому контексті бачимо працьовитість Юрія Новосільського, велич усіх його мистецьких надбань. Також для визнання величчя митця велике значення має постанова польського Сейму. Коли ми спільно готували промови, що мали бути зачитані на засіданні Сейму, особливий наголос зробили на контексті, що виринув на міжнародній арені, зокрема на війні росії проти України.

Уроки Юрія Новосільського

– Велике значення для розуміння іконописця має подвійна національна ідентичність професора. Він вважав себе членом своєї спільноти, часто повторював фразу: «Я також українець». Він знав слова державного гімну України, співав українські колядки, молився та рахував українською мовою. Юрій Новосільський є своєрідним відображенням спільної долі Польщі та України, наших історичних змагань з агресором. Цей факт підсилює у світі зацікавлення митцем. Я нещодавно побувала в Парижі, була учасницею наукової конференції про Юрія Новосільського, незабаром поїду в Барселону. На прикладі цих заходів видно, що митця помітили у світі. Помітно й те, що в Європі люди почали розрізняти росію та Україну.

Сучасна ікона
Юрія Новосільського

Раніше, ще до повномасштабної війни, в уяві мешканців Європи на сході континенту існував єдиний культурно-політичний простір, який вони асоціювали лише з ляльками «матрьошками», народними «частушками» та хором Александрова. Це було примітивне та дуже спрощене бачення. Європа сьогодні вивчає урок про Юрія Новосільського, а він став її своєрідним вчителем. У Франції бачимо велике зацікавлення сходом Європи, зокрема іконою. Помітно, що французи краще розуміють схід Європи, ніж англomовні країни. Я давно задумала зробити переклад біографії Юрія Новосільського французькою мовою. На сьогодні друком вийшло україномовне видання цієї книжки. Після спалаху російсько-української повномасштабної війни пропозицію зробило французьке видавництво, готове видати цю біографію. Уже є перекладачка, яка працює з текстом, тому маю надію, що наступного року книга з'явиться друком. ●

Анна РУССУ

Фото з фейсбук-сторінки Ukraina Festiwal Filmowy,
авторка – Софія Столяр

«Зрозуміти Україну через літературу»

Під такою назвою 22 жовтня у Варшаві відбулась дискусія за участі журналістки радіо «ТОК FM» Агнешки Ліхнерович, арткураторки, публіцистки, перекладачки Анни Лазар, поетки й перекладачки Анети Камінської, журналіста, письменника, перекладача Зємовіта Щєрека, історика, літературознавця, перекладача Марціна Ґачковського. Розмову модерувала д-р Олександра Іванюк. Подія була частиною програми кінофестивалю Ukraina! 8. Festiwal Filmowy.

Як зазначають організатори, після 24 лютого 2022 року в Польщі помітно зросло зацікавлення українською літературою, адже книжка допомагає краще зрозуміти одне одного, сприяє побудові діалогу та міжлюдській взаємодії.

Учасники дискусії погодилися, що література й інші види мистецтва залишаються потрібними навіть у складні воєнні часи.

– Виявилось, що мистецтво – дуже потрібне. Воно потрібне, щоб відволіктися від страшної дійсності. Мистецтво є чимось несамоовитим важливим, бо з ним проживання наступних днів під обстрілами, з ненавистю, яка летить з іншого боку (з росії – прим. авт.), є чимсь, що допомагає триматися цього життя, забарвлює цю реальність, – ділиться своїми спостереженнями після поїздки у прифронтові міста журналіст Зємовіт Щєрек.

Він також розповів про зміни, які, на його думку, відбулися в ставленні поляків до українців:

– Ми познайомилися. Коли я писав «Мордор» (книга «Przyjdzie Mordor i nas zje. Czyli tajna historia Słowian», 2013 – прим. авт.), поляки не знали Україну, окрім тієї незначної групи людей, які цікавилися цією країною, шукаючи пригод, навчаючись на тих напругах, які були з нею пов'язані, відвідуючи колишні «польські креси», чи мали там бізнес. Пізніше, коли українсько-польські контакти стали ширшими, вибухнула війна. Поляки були в шоку, бо тепер це стосувалося не чужих людей, а сусідів, котрих ми добре знаємо, котрі мешкають поряд, у наших будинках.

Анна Лазар на прикладі галузі літературних перекладів розповіла, як змінювався образ польсько-українських стосунків. За її спостереженнями, книжок і перекладів з української мови завжди було багато, але займалося ними

незначне коло людей, які прагнули розбудовувати польсько-український діалог, мали певне бачення того, як він має виглядати. З часом зацікавлення Україною зростає, проте це відбувається не тільки після Помаранчевої революції 2004 року, Революції Гідності 2013–2014 років чи повномасштабної війни росії проти України. Цьому сприяє також українська економічна міграція, яка є ознакою наших часів.

– Люди їздять, змінюють місце проживання, що природно. Завдяки цьому наші культури стають багатшими, – зазначає Анна Лазар та ділиться своїми роздумами про сучасний стан української перекладної літератури в Польщі. – Література набирає обертів. Просто з потреби серця виникають переклади, які роблять від руки, видають одразу, на дешевому папері, без літературної редакції, щоб схопити цю емоцію. Вірю, що українська література все ширшою хвилею розливатиметься по наших бібліотеках, книгарнях, ринках, площах, кав'ярнях, домах.

Марцін Ґачковський також зауважив, що в Польщі надалі існує зацікавлення українською літературою, а видавництва перекладають книжки різних жанрів та на різну тематику. Він розповів, що зараз працює над перекладом роману «Місто» Валер'яна Підмогильного. Марцін Ґачковський закликає польських читачів звернути увагу на українських письменників початку ХХ століття і вважає:

– Якби це покоління чудових прозаїків, поетів, драматургів мало шанс творити ще протягом 10–15 років, то відродження вже не вдалося б розстріляти, як не вдасться розстріляти сучасне українське відродження.

Зі свого боку Анна Камінська розповіла, що поезія одразу відреагувала на трагічні події в Україні. Вона поділилася спостереженнями про те, як змінилася творчість українських поетів за роки війни в Україні:

– Спочатку це був шок і бракувало мови. Перша реакція – немає слів для того, що сталося й відбувається. Деякі поети або перестали писати, або пишуть зовсім в інший спосіб. Зі мною сталося те, що стається не з польськими, а з українськими поетами. Раніше я була поеткою-лінгвісткою, моя поезія була сповнена мовних ігор, зрештою перформансу. І несподівано, коли я хотіла написати про те, що діється, що відчуваю, укласти це у своїй голові, не змогла написати вірші так, як раніше. З мене почали литися зовсім інші тексти, дуже прості. Вони не мали жодних метафор, жодних мовних ігор. Я дуже здивувалася. Це видавалося зовсім не моїм, але так мені писалося. Це було єдине, що я могла писати тоді. Щось подібне сталося з деякими українськими поетами. Одна з українських поеток сказала, що це часи, коли метафори померли. Я теж маю такі відчуття.

Між учасниками розмови відбулася дискусія, чи доречно описувати події в Україні після 24 лютого, пов'язані з повномасштабним вторгненням, у художній спосіб. Журналістка Агнешка Ліхнерович поділилася своїми відчуттями на цю тему:

– Якщо для мене щось дуже важливе, болісне, я переживаю, то не готова сприймати художність. Мені дуже важливо розуміти ситуацію, і я можу повірити лише тому, хто описує це в документальний спосіб. Це може бути журналіст. Він не повинен сам цього пережити, але це має бути хтось, хто знає про що пише. Не стверджую, що не можна інакше. Тільки говорю, що в мене це так.

Натомість Марцін Ґачковський вважає, що часто буває важко розповісти про ці складні та важливі події по-іншому, ніж у художній спосіб. Зємовіт Щєрек погоджується, що непрості речі варто переповідати в простіший спосіб, наприклад, за допомогою мемів, що відображають навіть приголомшливі події. На його думку, це допомагає знизити постійну, дуже сильну емоційну напругу. ●

Анна БУКОВСКА

Фото надала авторка статті / автор Лех Клімек

VI З'їзд Боднарчан

*«Пречистая Діва Свята,
Яка Ти для нас дорога!
Покрий нас покровом, святим омофором
Дай ласки повстати з гріха».*

Співом о сході сонця на Горі Явір в Висовій зачали молитви боднарчане, котри 30 вересня приїхали зо заходу Польщі до рідного села – Боднарки, на Кермеш, на Покрову, на VI З'їзд Боднарчан. Приїхало понад 80 осіб, то друге, третє і четверте покоління виселених з рідного села. Приїхали од Лігниць, Любіна, Вроцлавля.

«Приходите до Мами и так, як своей мамі, оповідате, што вас трапит, так и свої фрасунки, свій біль оддайте нашої Небесной Матері, она Вас потішит, охоронит, молитва то наша найсильніша зброя, охорона від зла» – тими словами привитали нас отец Ярослав Чухта. Щира молитва плинула з глибини серця, голос нісся по Сьвятий Горі Явір та плинул до неба. Дакому покотила ся силза, а на небі сходило сонце.

Перши сьліди в документах о Боднарці можна найти в 1401 р. Село льокувано на праві волоским, але то нияк не свідчит, што там скоріше не жили люде. Село створене ремісниками – боднарами, дост вельке, в 1936 р. в ним проживало 200 родин: 771 греко-католиків, 167 римо-католиків, 52 баптистів і 11 жидів. На початку XX століття на 860 мешканців Боднарки 360 виїхало на заробіток до Гамеріки. Чом хотіли опустити своє рідне село? Прецін більшості з них николи нигда не їздила, може дахто до Горлиц на ярмак. Село било перелюднене, ріллі поділені, некотри мешкали на комірстві, не мали своей землі. А хлопці виїзжали,

бо знали, же підут в рекрути до австрійской армії. І так тоти, што виїхали, зачали слати дулярі, людям стало лекше. На місци деревяной церкви в 1900 р. побудовано мурувану церков під Покровом Пресвятой Богородиці. Церква є збудована на взір наших церков по словацкій страні. Найстарші ікони є в іконостасі. І цікаве, што по правій страні, де повинна бити ікона храмова, є ікона Михаїла Архистратига. Найцікавіша є розмалювана повала церкви, сут увічнені боднарчане з тамтих часів на процесії парадні одягнені. Боднарчане повідають, же не вшитких боднарчан дало ся вивезти! Коло церкви стоїт деревяний хрест на памятку 950-літя хрещеня Київской Руси.

Службу Божу в Боднарці очолил архієпископ Перемиско-Варшавський кир Євген Попович, а разом з ним молили ся о. декан Петро Павлище, місцевий парох о. Григорій Пазан, о. Петро Качмар, о. Микола Костецкий, о. Павло Сивец, о. Ярослав Чухта, о. протодиякон Володимир Качмар, не забракло тіж пароха з Лігниць о. Мирослава Драпали. В тайні покаяння служили о. Віталій Бойко та о. Петро Тсівюк. Своім співом Літургію прикрашували місцеві Боднарчане та нащадки тих, яки приїхали.

Покров – то символ заступництва Пресвятої Богородиці. Наша небесна Мати береже нас, виховує, нагадує, попереджат, плаче над нашими гріхами. Веде нас до Свого Сина. В понад столітній церкви Пречиста Діва розпостерла над нашими головами Свій омофор. І так як на повали ишли дідове в процесії, так и боднарчане одягнені в чуги понесли хрест, коругли и шитки перешли на цмонтір.

16-17. ➔

Продовження з 15 сторінки

Під хрестом єдності, фундаванім 14 жовтня 2006 року през родину Сокачів з Канади, одправлено Панахиду за померлих, запалено нагробні лямпочки – «знічи». В вижньої части цмонтерія є цмонтір з I Світової війни, там во спільні могили похоронено 27 жовніврів (14 росиян і 13 німців). Цмонтери, творени австрияками, били останнім в історії припадком, де згідно з лицарским звичаєм хоронено разом і з єднаком шаном тих, яки перемогли та їх противників.

Недільну Літургію одправил о. Григорій Пацан. По Літургії перешли зме під хрест, котрий находит ся медже ріком Боднарком, а недалеко хижи Попівчака Нижнього (на жаль, не є юж той хижи, пишу, жеби тоти, што памятают Боднарку, знали котрий то хрест). На яри тот понад столітній хрест ся перевернул и поломил на кавальці. Хрест зас танул на своїм місци, завдяки старанням Андрия Клемаша та боднарчан, яки взяли на себе кошти реновації. Одрестарування хреста піднял ся Шимон Моджеевскі з товариства «Магурич». Фундатором хреста в 1910 році бил Василь Прибила. Під хрестом одспівано Панахиду за упокій шитких боднарчан та отец освятили «новий» хрест. Історію хреста розповів член Головної управи ОЛ Григорій Суханич, під хрестом положено горіючі свічки. Як перша пішла Марія Пласкін з Прибилів – внучка фундатора хреста, котра приїхала з Лігніці. Урочистости VI З'їзду та Кермешу закінчили вспільні фотографії при хресті і при храмі.

На святі в Боднарці не забракло и почесних гости. Бил присутній вїйт Липинок – Чеслав Ракочи зо женом, шовтис Боднарки – Евгеньош Круліковскі зо женом, заступник голови ради гміни Липинки – Тадеуш Юрусік, від Обєднання лемків били присутні: Штефан Клапик – заступник голови ОЛ, Васил Шлянта, Стефанія та Михайло Марковичі з Фундації Новиця, Ольга та Зеновій Василики з гуртка ОЛ в Новиці. Хоц по обіді зопсула ся погода и од часу до часу лял дощ, нам нич не било, бо зме сідили під великим шатром и позерали на сцену. Концертну програму провадили Юстина Клапач та Григорій Суханич. Обзерали зме виступи дитячо-молодіжного ансамблю пісні і танцю «Лемківський перстеник» з Горлиц, ансамбль «Древутня» з Любліна та перед нами виступили «Ослав'яни» з Мокрого. Як ся змеркло, пришов час на мультимедіальну презентацію «Подорож през вшитки з'їзди в Боднарці». Базом до єй створіня били стари газети, фотографії, плити DVD і VHS, котри зберали и тримали як цінний скарб Ірена Хом'як (з Клемашів) та Андрий Клемаш. Хоц од першого з'їзду минуло 28 років,

могли-зме ся вернути в часі. Презентацію підготував Мирослав Морох з Кавіц (його мама з Тилявських). Притихли бесіди, люде обзерали, а и силзи крутили ся в очах, бо дуже з тих, яки били на перших з'їздах, юж не є серед нас.

По презентації найвитрваліши гуляли до рана, для них грав ансамбль «Демай» з Громадки. А знате, же жена лідера тіж має корені з Боднарки? То є Ружа з Прибилів.

То, же-зме могли приїхати до Боднарки, завдячає людем, котри посвятили свій час, сили и отворили широко свої серця і двері до своїх хиж. Увірте, не є легко закватерувати понад 80 осіб, та шитких накормити. Дякуєме родинам з Боднарки: Клапачам (3 родини – мешкают при єдній дорозі, котру місцеві називають Клапачівком...), родині Сокачів, Дороті Козак, Геленці Юшак. З Розділля: родині Грабан, Марії Тилявській. А вам, Данусю і Андрию Клемаші, дякуєме за шитко. На заході виїзд координували: Василь Поповчак з Домб'я (од Крулів), Ірена Хом'як, Дорота Шафран. В автобусі заряджала Ірена з Доротом, а Василь дбав про нас, кормил в дорозі (добрий кухар). Знали-зме, же-зме в добрих руках, виїзд приготували фахівці. І хоц над раном ради би-зме послати, юж о 4.30 чути било голос Іренки, котра през мікрофон припоминає «Вставайте, за пів години Висова. Не є спання...». Пізніше, як-зме приїхали: «Чи вшитки маюч нічліг? Ірена и Андрий Сокачи маюч ищи вільні місця» – чути било голос Андрия Клемаша...

В роках 1944-46 509 мешканців Боднарки виселено до УРСР, а 433 осіб виселили в червци 1947 р. в околиці Лігніці: до Домб'я, Росохатой, Коморнік, Вонгродна, Пйотрувка, Межовіц, Куніц, Бренніка, Щеджиковіц, Яновіц, Рогозьнік, Клембановіц, околиці Шпротави – Маломіце, Лешна Гірного, Зеленой Гори – Каченіц.

Звїдувала-м ся люди, як вдало ся боднарчанам заховати любов до свого села, плекати традиції, заховати свої пісні, а не засимілювали ся так як інші? Што дає їм силу, охоту вертати до рідного села, сильно тривати при своїй вірі.

Марко (мама його жени походить з Боднарки од Турків), фасцинований історії, традиції – «Думам, же то завдяки тому боднарчане перетрвали, бо майже ціле село вивезено и розшмарено по селах недалеко Лігніці. Коли не могли ся молити в своїм обряді, сходили ся по хижках, молили ся, співали пісні церковни, а коли робили в поли – співали світски. Пісні боднарчаньски перетрвали до гнеска, сут барс стари, вдало ся їх зберегти. Традиції переказували молодому поколіню, котре ся родило на чужині. Думам тіж, же феноменом з'їзду є то, же ту при єдним столі сидят ріжни покоління, находят вспільний язык, бавлять ся при єдній музиці, співають єднали пісні. При презентації виділа єм зацікавліня молодих, коли глядали себе в вказуваній презентації. О, 2012 рік – о, там я єм на руках тата, а там хибаль мій брат з тима короткими волоссями».

Богуса з Куликів – «Наши родиче вернули з Німеч в 1945 році, дідів юж не било, виїхали в Україну. Родиче взяли шлюб, замешкали в вільні хижи. В 1946 вродил ся найстарши брат, в 1947 році юж їх вивезли на захід. Оселили в Межовіцах (21км од Лігніці), там ми зме ся родили. В нас било так, же в неділі няньо запригали коня, сідали зме вшитки на віз и їхали на друге село, ци то до уйка, стрика, ци по інших боднарчанах. Люде вспоминали, оповідали о тім як ся колись жило, николи зме не сідали дома, знали зме інших боднарчан».

Ася (внучка Максима Клапача з Вижнього) приїхала зо своїми дітми-підлітками. Хочє вказати одкаль їх прадідове. Обік єй сестра Дорота зо своїми дівками, друга сестра Лідка, котра приїхала з Криниці, дві кузинки – Ірена и Євка

(внучки Василя Турка і Анни з Нижніх Попівчаків) – «Наши родини часто ся зходили на різні гостини, на Святий вечер, свята Великодни. Часом нас сідало до стола и по 30 осіб. Бесідували зме, жартували зме и співали зме. Помагали єдни другим в роботі, всперали єдни других. То родина дає нам силу, знаме, же все будеме мати опертя в собі».

Штефан Поповчак з Домб'я (син Теодори и Михала з Крулів) приїхал зо женом, двома дівками, зятями и 4 внучками – «Село Боднарка є на Лемківщині, але можна сміло повісти, же боднарчан житя – то захід. Хоц нас вирвали з коренями, здавало ся, же пропадеме, скоро зачали зме випущати нови корені в західнянську землю. Деси-м чул, же дітям треба дати корені і крила, а решта од них залежит. І нам родиче дали єдно і друге, тото переказали зме нашим дівкам, ту зме вшитки приїхали, жеби тоти наймолодши знали свої корені, віділи прадідівську землю».

Марися з Прибилів – «Приїхала-м ту з потреби серця. Не била-м на першим и другим зізді, бо то робота, мали діти, а тепер, покля буду могла, буду приїзджала. Мама и няньо дома фурт повідали – не забуд про Боднарку».

Марися Михалик з Галів – «Перший раз приїхала-м до Боднарки в 1972 році. Мала-м втолдиль 22 роки. Затримала-м ся в Миколая Клапача, він кус скоріше вернул зо заходу и купил стару хижу по бабі. Она стоїт до гнеска. Ту тіж юж бил Роман Клемаш. Дуже нас втолдиль приїхало до Боднарки. Ходил зме до Ружи (яка остала по виселіню), брали зме по 5 літор молока, мали зме дакий хліб, (втолдиль в селі не било склепу), варили зме компері. І так нам літо перешло. Вертала-м шторока літом до Боднарки. Люде мали роботу в поли, а я брала-м діти та ся нима занимала-м. В своїм житю дуже зіздила-м: била-м в Україні, в Канаді, Німцях, а и по Польщі іздила-м, але так добрі як в Боднарці николи юж мі не било....».

Лідка з Ющаків, внучка Андрія з-за Млина – «Гнеска на тамто повідают Беднарське, а колиси на тото вшитко повідали Боднарка. Мої няньо Ярослав мали 11 років, як їх виселили. Дуже памятали з рідного села и нам оповідали. Там, де колиси мешкали Проньки и Ханаси, є студенка. Як хтоси бил хворий - то барс просил, жеби му дати напиту ся води з той студенки. Не памятам ци она помагала на даяки хвороти. Ту, де роснут ліси, то били поля, аж гин під вершки гори, тяжко повірити, же так шитко заросло».

Лідка зо Смаржів(дідо Григорій, баба Ємілія) – «Все літом приїзджала-м до Боднарки, наша найстарша сестра Марися в 1976 вишла ту заміж и мешкат в Розділлю. Боднарка є в нас. Хоц наших родичів вивезли, жили на заході, то так на правду духом николи не опустили swojego села. Приїзд на

зізд то таке очищення, бесіди з людми – то ладуня добром енергіюм».

Ірена Хом'як (дівка Анни и Андрія Клемашів) – «Наша хижа стояла при гостинци, так напротив той світлиці, юж ей не є. Мама оповідали дуже о людях, о селі. Не все слухала-м, мамо, тото юж чула-м 3 рази. Дітино, я покля буду жила, буду ти о тім повідала».

В неділю різни групки люди ходили по селі та чути било різну бесіду:

– А памятає, яку наши тютка (боднарчане так радят на тету) варили смачну варянку?

– В нас и тепер в неділю на сніданя вариме мастило...

– В нас повідали мачавило...

– Так и мої мама повідали, а в мого мужа повідали мастило и так нам остало... А як робиш? Зо шкварками ци з маслом?

– А хто памятає адзимки? Часом сама би-м зробила та не є на чім (так то є як в кухнях тепер плити індукційни...).

– Пане Михале, а ви будете знати, де стояла хижа мого стрика?

Лем єден спосеред нас бил тим, котри вродил ся в Боднарці – то Михал Клапач, приїхал з Росохатой.

«А ти з котрих Романяків? Я з тих з Куніц. З-над озера... А Семан то хто для тебе?».

Наша Марися, котра дуже нам оповідала, деси пропала. «Не старай ся ньом, она певно пішла під Острез, хотіла там ся попризерати.

Часто чути било уйку, стріку, стріно, тютко, тратила-м ся в тих родинних коліаціях. Фурт чула-м про: Клапачів, Попівчаків, Поповчаків, Ющаків, Прибилів, Тилявских, Романяків, хоц шитки повідали «але ми зме не родина»... Хоц не вшитки сут родином, мают корені з єдного села и створили єдну, міцну родину, завдяки любові своїх родичів, дідів до кавальчика землі, до swojego села. Без коренів пропадеме...

«Все мусите памятати про наше село, не годе про нього позабити» – так повідали Марисі Михалик (з дому Галя)

и ей братям родиче. І таких, які не позабили за Боднарку, било дуже більше. Марися знає барс дуже про люди, про Боднарку. Марись, одкаль тільки знаш? «Треба іздити, з людми бесідувати, а не лем смотріти в телевизор ци компютер. Компютер треба мати в голові». Ой, добрі, Марись, радиш...

Жаль било вертати, лишати гори, лишати люди, котри мают добрі серця. В аутобусі співи, жарти. През мікрофон чути голос Ірени «Ци є дахто такий, хто жалує, же приїхал?». Деси чути голос «Я жалую, же ем по інши роки не приїхала»... ●

Запрошуємо на JarmaRock FEST – найбільший молодіжний фестиваль української музики і театру у Польщі!

Це подія, яка відбувається вже 47-й раз поспіль і має свою довголітню історію і власну традицію.

В програмі фестивалю – концерти українських зірок з Польщі і України, танцювальні перформанси, дебати (ForumFest), зустрічі, мистецькі проєкти (ArtBox). Цьогорічна афіша – це одне велике українське серце, що складається з символів – людей, котрі наближають перемогу України. Українські воїни, лікарі, волонтери, поети, митці – це український народ, що невпинно бореться! 17 і 18 листопада відчуйте серцебиття України на 47. JarmaRock FEST!

ПРОГРАМА

П'ятниця 17.11.2023

19:00 – відкриття клубу B90

20.00-04.00 – концерти:

- Марта Зварич – проєкт «Магія обрядів та традицій»
- Vilni – гурт камерної музики (Варшава – Україна)
- zaZhyve – поп-роковий музичний гурт (Кошалін – Україна)
- Ukrainian Art & Dance Company – танцювальний ансамбль (Варшава – Україна)
- I331 Music – інді-роковий музичний гурт (Варшава – Україна)
- Нуля – електро-фолковий музичний гурт (Лігниця)
- HarazD – фолк-роковий музичний гурт (Гданськ)
- DJ EMPE & DJ WOJ

Субота 18.11.2023

18:00 – відкриття клубу B90

19.00-04.30 – концерти:

- Люди Волі – перформанс
- eLove – поповий музичний гурт (Гданськ – Львів)
- Contra Bass – молодіжний роковий музичний гурт (Вінниця)
- Jerry Heil – співачка та авторка пісень, ютуберка (Україна)
- Patsyki z Franeke – етно-поповий музичний гурт (Київ)
- Nadija – фолк-роковий музичний гурт (Шпротава)
- DJ Ventyk

«Українська музика справедливо повинна зайняти своє почесне місце в сучасній світовій музичній індустрії! Музика сьогодні – це та м'яка сила, яка може не тільки говорити до інших народів про нас українців, але і закохати інших в нашу культуру. Зараз саме час заявити про неї!» – це слова **Jerry Heil**, котру вважають відкриттям в українській музиці і котра стане зіркою цього рокового фестивалю. Співачку називають інтернет-сенсацією. Кожна її робота набирає сотні тисяч переглядів у Тік Ток, очолює музичні чарти та б'є рекорди по прослуховуваннях. Кожна пісня Jerry Heil – хіт! Jerry Heil вважає, що її музична місія – прославляти свою країну у всьому світі.

Через свої пісні та музику вона хоче розповісти про традиції і культуру свого українського народу. Тож зараз Jerry Heil готує колаборації з кращими європейськими та світовими артистами, які ви зовсім скоро зможете почути.

Культова група **PATSYKI Z FRANEKA** – це український етнопоп-гурт, який створює потужний грув на танцювальних ритмах, змішуючи їх з українськими народними мотивами, інструментами і самобутньою українською лірикою. Відомі в Україні та за її межами супер-хітами:

«VasЯ OMG» (більше 10 млн прослуховувань на youtube, spotify, apple music), «Марічка» (більше 20 млн прослуховувань на youtube, spotify, apple music). Вони увійшли в глобальні плейлісти Ukrainian Pop Hits | Ukraine: UEFA EURO 2020 National Team. Музичні амбасадори збірної України на Євро-2020 з поп-хітом «ЖовтоСині». Навесні 2022-го група презентувала EP давніх повстанських пісень під бандуру. Їхній музичний продукт та стиль розриває танцполи і стадіони по всій країні, тож Пацики – завжди бажані гості на будь-якому двіжі!

Організатори: Поморський відділ Об'єднання українців у Польщі, Театр Навпаки, ТИНКА

Реалізовано завдяки дотації міста Гданська, Поморського воєводства, міністра внутрішніх справ та адміністрації

Квитки: b90.pl

facebook.com/JarmaRockFEST

- Управа відділу та управи гуртків Об'єднання українців у Польщі у Кошаліні, Колобжегу, Щецінку та Валчі запрошують на
«5-й Перегляд українського кіно 2023».

Презентація українських фільмів відбудеться в містах: Кошалін, Колобжег, Щецінек і Валч

Кошалін, Центр Культури 105, вул. Звиценства 105

- 15 листопада 2023 (середа), 18:00 – 20:00 – фільм під назвою «Мамай», реж. Олесь Санін
- 24 листопада 2023 (п'ятниця), 16:00 – 18:00 – фільм під назвою «Поводир» (перекл. Путівник), реж. Олесь Санін
- 26 листопада 2023 (неділя), 16:30 – 18:30 – фільм під назвою «Довбуш», реж. Олесь Санін

Колобжег, Регіональний центр культури імені Збігнєва Герберта, вул. Сольна 1

- 14 листопада 2023 (вівторок), 18:00 – фільм під назвою «Поводир», реж. Олесь Санін
- 15 листопада 2023 (середа), 18:00 – фільм під назвою «Довбуш», реж. Олесь Санін

Щецінек, Самоврядувальне агенство промоції та культури, вул. Вишинського 65

- 18 листопада 2023 (субота), 12:00 – фільм під назвою «Поводир», реж. Олесь Санін
- 19 листопада 2023 (неділя), 12:00 – фільм під назвою «Довбуш», реж. Олесь Санін

Валч, Валецький культурний центр, Площа сибірських засланих 3 (Plac Zesłańców Sybiru 3)

- 15 листопада 2023 (середа), 17:00 – фільм під назвою «Довбуш», реж. Олесь Санін

Некомерційні покази. Вхід вільний!

Співорганізатором перегляду є Центр Культури 105 у Кошаліні, Регіональний центр культури імені Збігнєва Герберта в Колобжегу, Самоврядувальне агенство промоції та культури (SAPIK) у Щецінку та Валецький культурний центр у Валчі.

Перегляд отримав підтримку Маршалківського управління в Щеціні.

ВІДІЙШЛИ

З великим сумом сприйняли ми інформацію, що 28 жовтня 2023 року відійшла у вічність

бл. п. Анна Мазур

Висловлюємо щирі слова співчуття Родині та близьким Померлої

В цю гірку мить поділяємо горе Вашої сім'ї та разом з Вами схилиємо голову в глибокій скорботі.

Усе професійне життя св. п. Анни було пов'язане із Початковою школою та Загальноосвітнім ліцеєм ім. Т. Шевченка в Білому Борі, де вона працювала вчителькою української мови, а також вихователкою та керівницею гуртожитка.

Особливо багато внесла в організацію Фестивалів українських дитячих ансамблів в Кошаліні, багато років готуючи конференсьє фестивалю. Вона вклала усе своє серце, досвід та зусилля, щоб професійно підготувати до виступів українських дітей, що вели концерти.

Вічна їй пам'ять!

Управа відділу в Кошаліні та управа гуртка в Кошаліні ОУП

ПАМ'ЯТЬ НЕ ВМРЕ І НЕ ЗАГИНЕ!

27 жовтня на 92-му році життя у Варшаві відійшла у вічність

св. п. ЛЮБОМИРА КОБЕЛЯК з дому ВЕРБОВА

уродженка села Корні Томашівського повіту, українська патріотка, котра навчала не одне покоління українців-вигнанців з прабатьківських земель, як оберігати рідну мову і не оминати українських пунктів навчання, робила все, щоб забезпечувати дітвору українськими підручникам, а школи – вчителями української мови. Вона завжди й у відповідний час була там, де з'являлися клопоти з навчанням рідної мови, і завжди вирішувала проблеми, в якому б закутку Польщі вони не виникли.

Відійшла ЛЮДИНА, яка повинна бути прикладом українського патріотизму для нинішніх поколінь, які повинні оберігати і плекати все рідне. Вона показувала, як і чому треба берегти рідну мову, звичаї, віру. До останнього подиху переживала щодо жертв війни в Україні, молилася за перемогу своєї духовної Батьківщини над московським варваром.

Ми у скорботі схилиємо голови разом з її синами Романом та Ігорем і їхніми Родинами, Родичами та Близькими, складаючи усім слова співчуття.

Голова, управа і рада Ольштинського відділу ОУП

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemysł), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniński (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: <http://ukraincy.org.pl> **Fotokład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowane ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zoru autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalną pozycją Ministra wewnętrznych spraw i administracji.

UKRAIŃSKI FESTIWAL

47. JARMA ROCK

17-18 XI
2023

KLUB B90, GDANSK

F
E
S
T

JERRY HEIL PATSYKI Z FRANEKA

HYLLA CONTRA BASS HARAZD ELOVE I33I ZAZHYVE

NADIJA DJ VENTYK VILNI DJ WOJ & DJ EMPE

UKRAINIAN ART & DANCE COMPANY PROJEKT MARTY ZVARYCH "MAGIA OBRZĘDÓW I TRADYCJI"

wydarzenia towarzyszące:

FORUM FEST
ARTBOX

<http://www.jarmarock-fest.com/>

FB: JarmaRockFEST

Patronat
honorowy:

Organizatorzy:

Partnerzy:

Dofinansowano ze środków:

Dofinansowano ze środków dotacji
Ministra Spraw
Wewnętrznych
i Administracji

Patronat medialny:

